

коментарі можуть бути виконані письмово). Роль викладача при цьому полягає в тому, щоб направити студентські дискусії в потрібному руслі.

Таким чином, навчання зрілому читанню потребує від студента не «пасивного» сприйняття тексту, а перевірки тієї інформації, яку цей текст несе. Робота в аудиторії таким чином фокусується не на викладачеві, а на студентах. Найголовнішим є те, що студенти беруть на себе відповідальність за своє навчання та оволодіння навичками читання, розуміння та інтерпретації тексту, а також спілкування на професійно-орієнтовані теми. Все це допомагає сформувати у студентів навички читання літератури за фахом, сприяє підвищенню мотивації студентів, їх професійному розвитку та покращує засвоєння іноземної мови.

Висновки та результати досліджень. Наведений теоретичний аналіз дозволяє констатувати, що активні, інтенсивні методи навчання іноземної мови сприятимуть розвиткові внутрішньої мотивації вивчення іноземної мови. Інтенсивні методи навчання нерідної мови у технічному ВНЗ є додатковим засобом сприяння особистісному зростанню студентів, зокрема підвищення пізнавальної мотивації, прагнення до самоосвіти, посилення самодетермінації та саморегуляції, тобто становлення суб'єктності. Проте, наведені види активних методів навчання іноземної мови безумовно не вичерпують усього розмаїття форм і методів роботи студентів. Багато питань ще чекають своєї розробки як в теоретичному, так і в практичному плані.

Список літератури: 1. Александров В.М. Методика інтенсивного навчання інженерів професійно-орієнтованої англійської мови: автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.02 / В.М. Александров. – Одеса, 2009. 2. Комунікативні методи та матеріали для викладання англійської мови / Перекл. і адапт. Л.В. Биркун. – Oxford University Press, 1998. – 49 с. 3. Калмыкова Е.И. Реализация взаимодействия лингвистической и коммуникативной компетенции // Сб. науч. тр. МГЛУ. Вып. 431. – М., 1999. – С. 65. 4. Благодарна Т.П. Розвиток навичок роботи з професійно-орієнтованими текстами на початковому етапі вивчення іноземної мови // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки. Збірник наукових праць. Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна. Вип. 12. – Х., 2008. – С. 65–70. 5. Барабанова Г.В. Методика навчання професійно-орієнтованого читання в немовному ВНЗ. Київ: ІНКІОС, 2005. – 315 с.

*Маркова О.О.
м. Харків, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ІНОЗЕМНІЙ МОВИ

У сучасних соціально-економічних умовах, що характеризуються активізацією міжнародних контактів, розширенням професійної співпраці і ділового партнерства, компетентне володіння іноземною мовою розглядається як невід'ємний компонент професійної підготовки студентів будь-якої спеціальності. У цьому зв'язку актуалізується необхідність пошуку шляхів формування і розвитку у студентів нелінгвістичних вузів здатності до міжкультурного спілкування і готовності до пізнавальної діяльності шляхом переходу від вивчення іноземної мови як навчального предмету до її практичного застосування в професійних цілях.

Професійна освіта сьогодні повинна не тільки передавати знання, формувати вміння, але й розвивати здібності до самовизначення, готувати майбутніх фахівців до самостійних дій, вчити нести відповідальність за себе і свої вчинки. Здатність викладача розкрити внутрішні резерви студента, використовуючи в навчанні інтерактивні форми, може забезпечити конструктивні зміни в процесі навчання іноземній мові, допомогти оцінити свої здібності та можливості, правильно визначити своє місце в житті і відкрити шляхи для здійснення повноцінної професійної кар'єри.

Поняття «інтерація» (від англ. interaction – взаємодія) виникло вперше в соціології та в соціальній психології. Для теорії символічного інтераціонізму характерним є розгляд розвитку та життєдіяльності особистості, творення людиною свого «Я» в ситуаціях спілкування і взаємодії з іншими людьми [5, с. 213].

У психології інтерація – це «здатність взаємодіяти або знаходитися в режимі бесіди, діалогу з чим-небудь (наприклад, з комп'ютером) або ким-небудь (людиною)», а соціальна інтерація, – процес, при якому індивіди в ході комунікації в групі своєю поведінкою впливають на інших індивідів, викликаючи відповідні реакції [2].

На даний момент в педагогічній науці поняття «інтерацівне навчання» розглядається як «навчання, побудоване на взаємодії учнів з навчальним оточенням, навчальним середовищем, що служить сферою досвіду, який потрібно засвоїти» [4, с. 107]; «навчання, яке засноване на психології людських взаємин і взаємодій» [1, с.74]; «навчання, що розуміється як спільний процес пізнання, де знання здобуваються в спільній діяльності через діалог, полілог учнів між собою і вчителем» [3, с. 102].

Теоретичні підходи до інтерацівного навчання, які мають глибокі історичні корені, привертали увагу багатьох вчених. Їх цікавила як психологічна сторона проблеми – питання активності людини, активізації її навчально-пізнавальної діяльності: Б.Г. Ананьєв, Л.С. Виготський, Д. Дьюї, О.М. Леонт'єв, С.Л. Рубінштейн, Ж.Ж. Руссо та інші. Так і педагогічна, – направлена на пошук найбільш ефективних форм і методів навчання: Я.А. Коменський, А.С. Макаренко, І.Г. Песталоцці, В.О. Сухомлинський, К.Д. Ушинський та інші. У розробці проблеми інтерації брали участь: Р. Мертон, Дж. Мід, Дж. Морено, К. Фопель, Т. Шибутані та інші.

Специфіка інтеграції іншомовних комунікативних навичок у професійну діяльність та особливості формування інтерацівної компетенції розглядаються в роботах багатьох вчених-педагогів (Л.Є. Алексєєва, Л.М. Босова, Н.В. Баграмова, Л.А. Петровська, М. Haley, E. Hatch, T. Pica, M. Rivers), однак, дослідження і практика викладання іноземної мови у вузі підтверджують, що такі проблеми, як виявлення оптимальних умов та визначення найбільш ефективних засобів формування інтерацівної компетенції при навчанні професійно-орієнтованій іноземній мові, вивчені не достатньо.

Аналіз науково-методичної літератури свідчить про те, що сьогодні, в процесі розвитку і поширення форм інтерацівного навчання іноземній мові, існують серйозні недоліки: слабка розробленість теоретичних основ використання форм та методів інтерацівного навчання; недостатнє методичне забезпечення застосування інтерацівного навчання у немовному вузі; відсутність комплексного використання різних форм, засобів і методів інтерацівного навчання в органічному поєднанні з традиційними; слабке включення викладачів. Саме тому створення концептуальних основ інтерацівного навчання – об'єктивна необхідність сьогодення.

Також варто відзначити, що впровадження форм інтерацівного навчання на заняттях з іноземної мови відбувається стихійно. Теоретичні розробки принципів активізації навчально-пізнавального процесу, технології, засоби і форми їх реалізації, дидактичні прийоми і методи активізації не складають єдиної, цілісної психолого-педагогіч-

ної концепції інтерактивного навчання, а використовуються у відриві один від одного і слугують для побудови методик, що переслідують приватні навчальні цілі. Не рідко ці методики хоча і відносять до інтерактивного навчання, але вони переслідують мету, що не повною мірою відповідає йому.

Для вирішення вищевикладених проблем, необхідно, перш за все, чітко визначити особливості інтерактивного навчання студентів іноземній мові, які допоможуть створити передумови для найбільш ефективного використання різних форм інтеракції при оволодінні професійно-орієнтованим іншомовним спілкуванням.

Нами були виділені наступні особливості інтерактивного навчання:

1. Освітній процес повинен бути організований таким чином, що практично всі студенти мають бути залученими до процесу пізнання, мати можливість розуміти і рефлексувати з приводу того, що вони знають і думають. Спільна діяльність студентів у процесі пізнання, освоєння освітнього матеріалу, означає, що кожен вносить свій особливий індивідуальний внесок, йде обмін знаннями, ідеями, способами діяльності. Причому, відбувається це в атмосфері доброзичливості та взаємної підтримки, що дозволяє не тільки отримувати нові знання, але й розвиває саму пізнавальну діяльність, переводить її на більш високі форми кооперації і співробітництва.

2. Основні методичні принципи інтерактивного навчання:

- ретельний добір робочих термінів, навчальної, професійної лексики, умовних понять;
- всебічний аналіз конкретних практичних прикладів управлінської і професійної діяльності, в якому студенти виконують різні рольові функції;
- підтримка всіма студентами безперервного візуального контакту;
- виконання на занятті одним із студентів функції керівника, який ініціює обговорення навчальної проблеми;
- активне використання технічних навчальних засобів, в тому числі слайдів, фільмів, роликів, відеокліпів, інтерактивної дошки, за допомогою яких ілюструється навчальний матеріал;
- постійне підтримання викладачем активної внутрішньогрупової взаємодії, зняття напруженості;
- оперативне втручання викладача в хід дискусії в разі виникнення непередбачених труднощів, а також з метою пояснення нових для слухачів положень навчальної програми;
- інтенсивне використання індивідуальних занять (домашні завдання творчого характеру) і індивідуальних здібностей у групових заняттях;
- здійснення взаємодії в режимі суворого дотримання сформульованих викладачем норм, правил, заохочень (покарань) за досягнуті результати;
- навчання прийняттю рішень в умовах жорсткого регламенту і наявності елементу невизначеності інформації.

3. Інтерактивне навчання передбачає:

- постійне оновлення і використання електронних навчально-методичних видань;
- використання для проведення навчальних занять сучасних мультимедійних засобів навчання;
- формування відеотеки з курсами лекцій та бізнес-кейсами;
- проведення аудиторних занять в режимі реального часу за допомогою Інтернету, коли студенти і викладачі мають можливість не тільки слухати лекції, але й обговорювати ту чи іншу тематику, брати участь у дебатах і т.д.

Як ми бачимо, інтерактивні методи навчання вимагають від викладача значної методичної роботи при розробці заняття і підготовці навчальних завдань.

Основою інтерактивних підходів є інтерактивні вправи та завдання, які виконуються студентами. Основна відмінність інтерактивних вправ і завдань від традиційних полягає в тому, що вони спрямовані не тільки і не стільки на закріплення вже пройденого матеріалу, скільки на вивчення нового.

Сучасна педагогіка має велике розмаїття інтерактивних форм навчання іноземній мові, серед яких можна виділити наступні: ділові та рольові ігри; психологічні та інші тренінги; групова, наукова дискусія, диспут; дебати; кейс-метод; метод проектів; мозковий штурм; портфоліо; семінар в діалоговому режимі (семінар – діалог); розбір конкретних ситуацій; метод роботи в малих групах (результат роботи студентських дослідницьких груп); круглі столи; телеконференції; проведення форумів; комп'ютерні симуляції; комп'ютерне моделювання та практичний аналіз результатів; презентації на основі сучасних мультимедійних засобів та ін.

Прикладом інтерактивного заняття з англійської мови може бути урок, структура якого заснована на навчальних станціях (learning stations), в якому для підвищення ефективності навчання учбова діяльність планується за групами і станціям. В ході заняття перша група протягом 10 хвилин виконує лексичні вправи, друга група в ці ж 10 хвилин займається граматикою, третя група працює з текстом або відразу виконує завдання по ньому. Через 10 хвилин кожна група переходить на іншу станцію – тобто переходить до іншого столу, де лежать завдання з іншого аспекту теми заняття. За пару всі студенти побувають і попрацюють на всіх станціях, виконають той самий обсяг роботи, який планується для традиційного заняття, але в малій групі робота виконується більш ефективно і результативно. Останнім етапом заняття може бути бесіда з даної теми, інтерв'ю, гра або мультимедійна презентація.

Заняття в інтерактивному форматі дають можливість студентам отримувати знання не через просту їх трансляцію від викладача до студента, а в ході активного спілкування між собою та з педагогом.

Інтерактивне навчання дозволяє вирішувати одночасно кілька завдань, головним з яких є розвиток комунікативних умінь і навичок іноземної мови, допомагає встановленню емоційних контактів між студентами, виконує виховну задачу, оскільки привчає працювати в команді, прислухатися до думок своїх друзів. Також використання інтерактивних форм в процесі навчання, як показує практика, знімає нервову напругу студентів, дає можливість міняти форми їхньої діяльності, та переключати увагу на вузлові питання теми занять.

З вищевикладеного виходить, що вміле використання викладачем інтерактивного навчання іноземній мові, дозволяє зробити студента активним учасником педагогічного процесу, формувати і розвивати його пізнавальну активність і саморефлексію. Застосування інтерактивних методів сприяє формуванню творчої, активної особистості, готової до професійно-орієнтованої міжкультурної комунікації і здатної адаптуватися до нашого мінливого світу.

Список літератури: 1. Бадмаев Б.Ц. Методика преподавания психологии: Учеб. пособие для студ. высш. учебн. заведений. – М., 2001. 2. Большой психологический словарь / Сост. и общ. ред. Б. Мещеряков, В.Р. Зинченко. – СПб., 2004. 3. Коротаева Е.В. Хочу, могу, умею! Обучение, погруженное в общение. – М., 1997. 4. Педагогический энциклопедический словарь / Под ред. Б.М. Бим-Бад. – М., 2003. 5. Философский энциклопедический словарь / Под ред. Л.И. Ильичева, П.Н. Федосеева, С.М. Ковалева, В.Г. Попова. – М., 1983.